GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVŬ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḌI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe șése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România și străinătate:
Pe anŭ 36 fr., pe șése lunĭ 18 fr., pe trei lunĭ 9 francĭ.

ANULŬ XLVII.

SĔ PRENUMERĂ:
la poște, la librării și pe la dd. corespondențĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 248. *Sâmbătă 22 Decemvre* **1884.**

Nou abonamentŭ
la
„Gazeta Transilvaniei.“

Cu 1 Ianuariu st. v. 1885 se începe unŭ nou abonamentŭ, la care invitămŭ pe onorații amicĭ și sprijinitorĭ aĭ fóiei nóstre.

Prețulŭ abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria:

pe trei lunĭ **3 fl.**
„ șése „ **6** „
„ unŭ anŭ **12** „

Pentru România și străinătate:

pe trei lunĭ **9 francĭ în aurŭ**
„ șése „ **18** „ „
„ unŭ anŭ **36** „ „

☛ *Din causa însemnatei scăderĭ a cursului biletelorŭ de bancă române, suntemŭ constrînșĭ a condiționá plata abonamentelorŭ în aurŭ, séu în hărtiă cu adausulŭ agiului.*

Rugămŭ pe d-nii abonațĭ, ca sĕ binevoiéscă a-șĭ reînoi de cu vreme abonamentulu, pentru ca sĕ nu se întrerupă espedițiunea diarului.

ADMINISTRAȚIUNEA „GAZETEI TRANSILVANIEI.“

Brașovŭ, 21 Decemvre

Ca în toțĭ anii s'au dusŭ și erĭ membrii partidei guvernamentale, ce se aflau în Pesta, la ministrulŭ-președinte Tisza ca sĕ-i gratuleze de anulŭ nou. Incă cu-o sĕptĕmână înainte scriau foile inspirate, că d. Tisza va face la anulŭ nou o importantă enunțiațiune, care va întrece chiar și pe cea dela Oradea-mare.

Ministrulŭ-președinte a credutŭ de lipsă se facă puțină reclamă pentru discursulŭ sĕu de anulŭ nou, mai întâiu pentru-ca prin acésta sĕ satisfacă ambițiunea sa, și este sciutŭ că d-lŭ Tisza se numĕră între ómenii de statŭ cei mai ambițioșĭ, apoi fiind-că tocmai acum cerea interesulŭ partidei sale de a se da o deosebită importanță cuvintelorŭ, ce le va rosti.

De când a rostitŭ baronulŭ Sennyey memorabilulŭ discursŭ, prin care a declaratŭ, că elŭ nu numai că nu și-a abjuratŭ nicĭ unulŭ din principiele conservative, ce le-a profesatŭ mai înainte, ci este decisŭ chiar de a se opune guvernului, décă acțiunea acestuia va fi contrară vederilorŭ sale, unŭ sentimentŭ de nesiguranță și de descuragiare a cuprinsŭ șirurile maiorității slugarnice și mulțĭ au începutŭ a se clătiná în credința lorŭ despre atotputernicia marelui augurŭ alŭ partidei. Foile oposiționale prediceau apropiata descompunere a partidei tiszaiste.

Era momentulŭ supremŭ prin urmare, ca ministrulŭ-președinte sĕ insufle partidei sale nou curagiu. Décă i-a succesŭ acésta séu nu prin discursulŭ de anulŭ nou, nu putemŭ sci. Din miculŭ estrasŭ, ce ni l'a transmisŭ firulŭ telegraficŭ, vedemŭ numai, că d-lŭ Tisza a vorbitŭ cu mare aplombŭ de liberalismulŭ sĕu, în care nu se mai încrede adĭ nimenĭ, nicĭ chiar cei mai adicțĭ dintre mamelucii sĕi.

Partida liberală, dice d-lŭ Tisza, trebue sĕ țină susŭ stégulŭ liberalismului, sub care din diferite clase s'a formatŭ o singură națiune, și sĕ nu concédă, ca națiunea sĕ se desbine în clase. Acéstă datoriă, adause elŭ, i-o impune chiar resultatulŭ alegerilorŭ trecute.

Ministrulŭ-președinte nu cere lucru puținŭ dela ómenii sĕi. A ridicá unŭ stégŭ din tina corupțiunei, a volnicielorŭ și a terorismului celŭ mai nesuferitŭ, în care l'au nomolitŭ guvernamentalii la alegerile trecute și alŭ face sĕ fâlfăie earășĭ ca odinióră cu mândriă, este după tóte conceptele minții sănătóse chiar o curată imposibilitate.

Ce a înstrăinatŭ óre pe d-lŭ Tisza și pe ómenii sĕi de însușĭ poporulŭ maghiarŭ mai multŭ ca alegerile trecute? Cine dintre Maghiarii, cari vorŭ sĕ trécă de ómenĭ independențĭ, mai cutéză a luá în apĕrare regimulŭ de adĭ îmbĕtrânitŭ în pĕcate?

Nimenĭ dintre ómenii cu greutate ungurĭ nu-șĭ mai ridică glasulŭ în apĕrarea d-lui Tisza. S'a vĕdutŭ și cu ocasiunea desbaterei bugetare în dieta din Peșta, că d-lŭ Tisza este avisatŭ de a se apĕrá singurŭ de lovirile oposițiunei. Mamelucii lui nu mai au curagiulŭ de a sărí în focŭ pentru elŭ, ci totŭ ce facŭ este, că votéză încă după cum le comandă.

O profundă nemulțămire cu mersulŭ lucrurilorŭ a cuprinsŭ tóte clasele poporului maghiarŭ, abstrăgêndŭ dela celelalte naționalitățĭ, carĭ n'au fostŭ nicĭ o di mulțămite în cursulŭ acestorŭ 17 ani de stăpânire unguréscă. Ministrulŭ-președinte sémte că îi fuge terĕmulŭ de sub picióre și de aceea își caută proptele printre corifeii oposițiunei. Se credea că a găsitŭ una în baronulŭ Sennyey, dér curêndŭ au trebuitŭ sĕ se convingă cu toții, că Sennyey numai la aceea nu se gândesce ca sĕ sprijinéscă unŭ regimŭ, care și-a perdutŭ tótă popularitatea în țéră.

A mai negociatŭ d-lŭ Tisza și cu alțĭ corifei, cum este Desideriu Szilagyi, dér fără resultatŭ. Ear încâtŭ privesce grava cestiune croată d. Tisza nu mai are norocŭ cu nicĭ una din mĕsurile sale. Acéstă cestiune devine din di în di mai încurcată așa că anevoie se mai póte resolvá pe cale normală și pacînică.

In acéstă situațiune disperată ministrulŭ-președinte apeléză la ómenii, pe carĭ i-au grupatŭ în jurulŭ lui numai interesulŭ și ambițiunile personale, ca sĕ redice susŭ stégulŭ liberalismului.

Slugarnicii sateliți ai ministrului-președinte se vorŭ mai încercá póte încă odată, gândindu-se la interesele lorŭ periclitate, de a scăpá corabia înălțândŭ stégulŭ terfelitŭ și mânjitŭ alŭ partidei. Dér cine se va electrisá la privirea acestui spectaculŭ? Cine va mai fi așa de nebunŭ de a merge în urma acestui stégŭ?

Puține prospecte suntŭ în privința acésta pentru regimulŭ Tisaistŭ. Anulŭ 1884 'i i-a înstrăinatŭ pe toțĭ. Poporațiunea sufere cumplitŭ și toțĭ articulii din „Nemzet“ și „Pester Lloyd“ laolaltă nu-i potŭ aliná durerea nicĭ măcarŭ pe unŭ minutŭ.

Are dreptate „Pesti Naplo:“ „guvernulŭ e bolnavŭ, dar mai bolnavă e încă țéra.“

In asemenĭ împrejurărĭ nu folosesce nimicŭ înoitulŭ apelŭ alŭ ministrului-președinte cătră partisanii sĕi.

Se apropiă și ceasulŭ regimului actualŭ!

CRONICA POLITICĂ.

In diua de 30 Decemvre a alesŭ maioritatea din dieta croată deputațiunea regnicolară, care are misiunea de a complaná divergențele între Croația și Ungaria. Ânteiu se vorbea, că în acéstă deputațiune vorŭ fi aleșĭ și membri oposiționalĭ, ca sĕ nu se pótă dice că ea nu represintă tóte partidele. Póte că unŭ momentŭ s'au și gânditŭ la acésta momelucii, dér trebue că le-a venitŭ avisulŭ dela Banulŭ, ca sĕ se lase de planurile idealistice și sĕ nu creeze dificultățĭ d-lui Tisza băgêndŭ în deputațiune și oposiționalĭ. In urma acésta deputațiunea a fostŭ compusă totŭ numai din mamelucĭ. — Astădĭ Vinerĭ, se începe în dietă desbaterea asupra indemnitățiĭ și se asigură, că atâtŭ Starcevicianii câtŭ și Strossmayerenii vorŭ lua parte la desbatere. Eschiderea Starcevicianilorŭ dela ședințele dietale duréză până adĭ. In clubulŭ partidei guvernamentale s'a discutatŭ cestiunea, décă Sarcevicianii potŭ fi admișĭ Vinerĭ la ședință și s'a hotărîtŭ, că, deórece trebue sĕ se socotéscă și diua în care a urmatŭ eschiderea lorŭ, ei nu mai potŭ fi împedecațĭ de a luá parte la ședințe.

Lunia trecută au ținutŭ în Agramŭ adunare și oficerii batalionului de Landvehr (armata teritorială). In acéstă adunare a venitŭ în discusiune afacerea auditorului de Landwehr Radosevicĭ, care este trasŭ la rĕspundere, pentru că a subscrisŭ proiectulŭ de adresă alŭ Starcevicianilorŭ. Radosevicĭ, care se presintă în haine civile, ținŭ unŭ discursŭ de o óră, în care apĕră cu căldură și cu entusiasmŭ adresa Starcevicianilorŭ și se provocă la imunitatea sa ca deputatŭ. După aceea se depărtă. Adunarea oficerilorŭ și-a continuatŭ consultarea. Hotărîrea ei va fi comunicată în scrisŭ peste câteva dile lui Radosevicĭ.

*

Cu multă amărăciune constată organulŭ lui Bartha Miklos, că foile maghiare din Peșta n'au luatŭ notiță despre mișcarea pornită în Clușŭ pentru înființarea unei reuniunĭ de »cultură maghiară,« ci s'au mărginitŭ numai de a produce simplu scirea primită dela biroulŭ de corespondeță telegraficŭ. Numai »Egyetértés« salută cu câteva cuvinte inițiativa »bravilorŭ bărbațĭ« din Clușŭ, declarândŭ că consimte pe deplinŭ la aceea, ca reuniunea sĕ se estindă peste întregŭ Ardélulŭ, căcĭ aicĭ are de a urmărí unŭ scopŭ mai mare ca reuniunile de felulŭ acesta din Ungaria. In Ardélŭ nu este de lipsă numai de a lățĭ limba statului și cultura maghiară, dér totodată de a-o și apĕrá în contra cutropirei Românilorŭ și a Sașilorŭ. Décă pentru Sașĭ lucréză Germania, ér pentru Românĭ propagandiștii din România constituindu-se în reuniunile cele mai strînsŭ organisate: „este datoria nóstră de prima ordine, adauge »Egyetér.“, de a lua cu ei lupta de concurență.« Trecêndŭ la marea cestiune a mijlócelorŭ materiale dice: »Avemŭ lipsă de milióne și astădĭ nicĭ la miiă încă n'amŭ ajunsŭ....«

Décă ar fi și milióne așa de eftine ca fanfaronadele ungurescĭ, atuncĭ calea valea, ar mai puté sperá câte ceva și pentru maghiarisare, dér în sĕrăcia cea mare cu care Ungurii stau sĕ ne întrécă, năsuințele „bravilorŭ bărbațĭ« din Clușŭ trebue sĕ facă asupra orĭ-cărui omŭ cu minte o impresiune ridiculă.

*

»Vatan« raportéză despre o încăerare între Turcĭ și Muntenegrenĭ în Sangiaculŭ Novi-Bazarului, fórte aprópe de granițele Muntenegrului. Acésta s'a întêmplatŭ la 11 Decemvre n. In diua amintită Tezo Kalič se duse cu rudele și amicii sĕi, cu totulŭ 13 persóne, din Ravna Redica la Kula Sesko, ca sĕ pescuiască în Tara. Deodată se apropiară de ei câți-va Muntenegrenĭ, dicêndŭ, că acelŭ ținutŭ, pe care se află ei acum, e teritoriu muntenegrénŭ, că prin urmare n'au nicĭ unŭ dreptŭ sĕ pescuiască și decĭ imediatŭ sĕ părăséscă loculŭ. Cérta începŭ, degeneră în bătaiă, rĕmânêndŭ pe locŭ 10 Turcĭ morțĭ și 2 rănițĭ, ér alŭ 13-lea a dispărutŭ cu totulŭ. Cssulŭ acesta, dacă se va adeveri, va produce crâncene încăerărĭ între Turcĭ și Muntenegrenĭ.

Iată ce urmărĭ triste are negligența guvernelorŭ. Atâtŭ guvernulŭ turcescŭ câtŭ și celŭ muntenegrénŭ se îndésă cu dragostea, dér n'au grijă sĕ reguleze odată cestiunea granițelorŭ.

DIN CROAȚIA.

O lungă corespondență din Agramŭ a primitŭ »Pester Lloyd,« alŭ cărei scopŭ este sĕ înegréscă câtŭ se póte de multŭ oposițiunea starceviciană. I se comunică, că Starcevicianii, prin discursurĭ dietale tipărite în mii de

esemplare şi împărţite printre poporŭ, prin broşurĭ şi alte mijlóce împrăştie scirea, că partida guvernamentală vinde şi trădéză Croaţia Ungariei şi eschide pe oposiţiune dela orĭce influinţă asupra desvoltării situaţiunei politice. Pe de altă parte Ungaria caută sistematicŭ şi cu precugetare, sĕ silnicéscă Croaţia, sĕ o sugă economiceşce şi s'o ruineze.

»Oposiţiunea, ḑice corespondentulŭ, necurmatŭ îşĭ dă silinţa sĕ deştepte credinţa în poporŭ, că până ce va esista legătura cu Ungaria, nu e posibilă în Croaţia nicĭ nascerea vre-unei industrii, nicĭ ridicarea economică a ţĕrii. Oposiţiunea ḑice, că Ungaria zădărnicesce întemeiarea de întreprinderĭ industriale cu capitalŭ streinŭ în Croaţia şi refusă astorfelŭ de întreprinderĭ chiar acelŭ sprijinŭ, care în Ungaria este în usŭ în astfelŭ de casurĭ. La taxarea dărilorŭ Croaţia se va împovăra mai multŭ decâtŭ Ungaria.«

De aci încolo corespondentulŭ ia în rîsŭ pe oposiţiune, ḑicêndŭ că Starcevicianiĭ vréu »sĕ aţiţe poporulŭ la rĕsboiu în contra infidelului Albionŭ — Pardon! — Ungaria.«

Intr'adevĕrŭ, décă'i vorba, că Ungaria are puterea Albionului, atuncĭ feréscă-se Starcevicianii, şi în genere poporulŭ croatŭ, căcĭ vorŭ fi sdrobiţĭ şi pe apă şi pe uscatŭ.

Mare-i închipuirea unguréscă!

SCIRILE ḐILEI.

La scólele centrale române din Braşovŭ se începŭ feriile pentru Crăciunŭ aḑĭ în 21 Decemvre, când se vorŭ împărţi şi testimonii trimestriale. Prelegerile se vorŭ începe în 3 Ianuariu 1885.

—0—

Ultima »Intrunire literară« s'a ţinutŭ erĭ séră. D-şóra Elena Perşenarŭ a cetitŭ cu succecŭ o poemă de Bolintinénu. Prof. Iónŭ Popea a ţinutŭ unŭ discursŭ despre »idealulŭ unei femei.« Cu acéstă întrunire s'a încheiatŭ ciclulŭ primŭ. Alŭ doilea ciclu se va începe în postulŭ Paştilorŭ.

Totdeodată facemŭ cunoscutŭ, că damele şi domnişórele din locŭ potŭ împrumuta cărţĭ din »Bibliotecă« în tóte Mercurile dela 3 óre d. p. escepţionându-se sĕrbătorile.

—0—

Reuniunea femeilorŭ române pentru ajutorarea vĕduvelorŭ sĕrace va aranja o petrecere amusantă şi cu danţŭ în preséra anului nou (31 Decemvre 1884 v.), în sala Redutei din Cetate.

Bilete à 1 fl. de persónă şi 2 fl. 50 de familiă până în 4 persóne, se află la librăria Ciurcu şi séra la casă.

—0—

Cetimŭ în »Kolozs. Közlöny de Joi: »Intre binefăcĕtorii scolarilorŭ sĕracĭ amintimŭ în primulŭ rêndŭ pe amabila soţiă a comitelui Andrei Bethlen, din Braşovŭ, care e stimată şi iubită de toţĭ, născută Livia Mocsonyi. In ḑiua de 23 Decemvre a împărţitŭ cu mâna'i propriă în locuinţa sa la 35 de băeţĭ şi fete sĕrace de scólă, fără deosebire de naţionalitate, îmbrăcăminte şi pe lângă acésta le-a mai datŭ colacĭ, póme, şi jucării de zacharŭ. »Eu însumĭ, ḑice inspectorulŭ Koos Ferencz, am adunatŭ din scólele de aci pe băeţii cei mai săracĭ.«

Fapta e nobilă!

—0—

Direcţiunea căilorŭ ferate unguresci face cunoscutŭ, că linia ferată Baia-Sabadca se va predá în curêndŭ comunicaţiunii.

Noulŭ institutŭ de creditŭ şi de economii din Timişóra a primitŭ numele »Timişiana.« Până acum s'a subscrisŭ numai în părţile apropiate de Timişora la vr'o 300 de acţiunĭ, şi între toţĭ subscriitorii nu e nicĭ unŭ unicŭ neromânŭ.

Urămŭ societăţii celŭ mai strălucitŭ viitorŭ spre binele poporului românescŭ.

—0—

Dr. Dominik Kammel de Hardegger din Viena va întreprinde o călĕtoriă scienţifică în centrulŭ Africei cu scopŭ d'a imulţi cunosciinţiele geografice, geologice etc. fiindŭ însoţitŭ de mai mulţĭ bărbăţĭ de sciinţe. D. de Hardegger şi-a alesŭ de servitorĭ pe lângă persóna sa doi tinerĭ românĭ robuştĭ din Carpaţii Transilvaniei. Românii noştri vorŭ ave dară ocasiune a se deda şi la lupta cu leii, căcĭ cu urşii, cu lupii şi cu cânii turbaţĭ suntŭ deja din copilăria lorŭ dedaţĭ acasă.

—0—

In Petersburgŭ se va întruní în 1885 unŭ congresŭ internaţionalŭ electricŭ. Una din cestiunile principale cu care se va ocupa va fi aplicarea motorului electricŭ la trenurĭ.

—0—

Ministrulŭ de interne italianŭ a făcutŭ cunoscutŭ, că colera s'a stinsŭ cu totulŭ în Italia.

—0—

Fiare sĕlbatice, precum urşĭ şi lupĭ, facŭ marĭ stricăciunĭ, ḑice „Luptătorulŭ," prin comunele Soveja, Vizantia şi Răcósa, din judeţulŭ Putna. Mulţĭ spunŭ că atâtea fiare nu s'au vĕḑutŭ pên' acum nicĭ-odată prin acele locurĭ. In Panciu, în cursŭ de ḑece ḑile s'au adusŭ împuşcate peste 26 capre sĕlbatice şi s'au vêndutŭ cu 12—15 fr. bucata; purcelu sĕlbaticŭ ca de 3 lunĭ cu 10 fr.

—0—

Foile poloneze din Varşovia anunţă, că Ţarulŭ a primitŭ planulŭ ministrului de rĕsboiu d'a se construi fortăreţe marĭ.

—0—

După cele din urmă scirĭ din Madridŭ, cutremurulŭ de pămêntŭ din ḑilele din urmă a prăpăditŭ peste o miă de ómenĭ.

CORESPONDENŢA NÓSTRĂ DIN COMITATE.

Din comitatulŭ Sătmarului Decemvre a. c.

(De-ale contribuţiei din ţéra Oaşului).

Când s'a făcutŭ prima clasificare catastrală a pămêntului în comuna Raşca, totŭ intravilanulŭ şi extravilanulŭ i s'a clasificatŭ în clasa I. şi II. In urma acésta s'a urcatŭ darea restantă a comunei la 11 mii şi vre-o 700 fl. Spre a scăpa din acéstă stare deplorabilă, comuna a înaintatŭ recursŭ în regulă, prin care a cerutŭ sĕ se stérgă cu totulŭ acea parte a contribuţiei, care nicĭ de cum nu se póte încassa, ér partea care cu mare greutate s'ar putea încassa, sĕ se repartiseze pe timpŭ de 20 de anĭ spre lichidare. Totodată a cerutŭ sĕ se interḑică continuarea vinderii moşiilorŭ din partea erarului, arătândŭ că, când cu licitarea a 20 de ogrăḑĭ, una dintr'ênsele nu s'a vêndutŭ nicĭ cu atâta, câtŭ ar fi fostŭ de lipsă pentru plătirea speselorŭ procesuale şi arătândŭ mai departe, că causa rĕului nu a fostŭ atâtŭ situaţiunea topografică fiindŭ comuna aşeḑată pe delurĭ muntóse, petróse şi espusă spălării mai multorŭ văi, ci mai cu sémă prima clasificare pré susŭ a pămêntului, care la clasificarea a doua catastrală a fostŭ pusŭ în classa IV—V.

S'a alesŭ o comisiune de 2 membri în persóna lui Gregoriu Balintŭ, preotŭ gr. cat. alŭ diecesei Gherlei, şi Aron Grosz mare posesorŭ, care comisiune a fostŭ însărcinată a duce recursulŭ poporenilorŭ la ministrulŭ de finanţe contele Iuliu Szapary. Acéstă comisiune fŭ primită în audienţă la 13 Dec. a. c. de cătrĕ d-nu ministru de finanţe. D-nu ministru a promisŭ verbalŭ, décă sunt bine informatŭ, că starea aceasta escepţională a comunei Racşa o va cercetá şi va lua în considerare rugarea ei.

Cu acéstă ocasiune aducemŭ mulţămită onoratului domnŭ Gregoriu Balintŭ, energiosulŭ preotŭ alŭ diecesei Gherlei, care cu ocasiunea venirei sale din Marmaţia în ţéra Oaşului, însuşindŭ multe calităţĭ frumóse dela bărbatulŭ eruditŭ şi bine meritatŭ de biserică şi de patriă Rvdss. d-nu Alexandru Erdöşŭ, archidiaconŭ şi protopopŭ alŭ Oaşului, nu încetéză de a luminá poporulŭ şi a-lŭ aduce la cunoscinţa de sine, a-i arăta cărările pe carĭ de le va urmá se va bucura de o stare materială bună, prin care îşĭ va dobândi şi mântuinţa sufletului sĕu. Dela acestŭ preotŭ a emanatŭ şi acéstă ideă, care a adus'o la sfârşitŭ cu multŭ zelŭ, nebăgândŭ în sémă nicĭ o ostenélă. Dare-ar bunulŭ D-ḑeu, ca poporulŭ românescŭ, sĕ aibă câtŭ se póte mulţĭ astfelŭ de povĕţuitorĭ harnicĭ.

Unŭ Satmăreanŭ.

De sub pólele Retezatului, Decemvre 1884.

Prin denumirea Rev. domnŭ Beniaminŭ Densuşanŭ ca canonicŭ prebendatŭ la biserica catedrală gr. cat. română din Lugoşŭ, devenindŭ vicariatulŭ Haţegului vacantŭ, cu viuă plăcere vĕ împărtăşescŭ, cumcă Ilustr. Sa actualulŭ Episcopŭ alŭ Lugoşulŭ Dr. Victorŭ Mihalyi de Apşa cu datulŭ 17 (5) Decemvre a. c. a denumitŭ de vicarŭ foraneu pre Prea onoratulŭ domnŭ protopopŭ actualŭ alŭ districtului Ulpiei Traiane şi parochŭ alŭ Grădiscei Ioane Ianza, a cărui instalare solemnă se va face în 11 Ianuariu st. n. 1885 în biserica gr. cat. română din Haţegŭ. Felicitămŭ din totŭ sufletulŭ pre Prea on. domnŭ protopopŭ pentru avansarea preameritată şi-i urămŭ din tótă inima, ca în cerculŭ lărgitŭ alŭ activităţii sale pastorale sĕ întimpine acele simpatii călduróse, ce i-a păstratŭ şi-i va păstrá clerulŭ şi poporulŭ districtualŭ alŭ Ulpiei Traiane. Prea sânţitulŭ archiereu a făcutŭ o alegere nimerită şi corĕspunḑĕtóre acelei înalte posiţiunĭ bisericescĭ, căcĭ trecutulŭ activităţii Prea onor. domnŭ protop. Ioane Ianza ne dă cele mai pipăite şi temeinice garanţii.

După desmembrarea celorŭ douĕ protopopiate a Jiului şi a Ulpiei-Traiane de cătră Vicariatulŭ pre estinsŭ alŭ Haţegului la anulŭ Domnului 1863, după repausarea fericitului de piă memoriă Simeonŭ Ulpianŭ, fiindŭ promovatŭ din parochia Plosca-Baia ca administratorŭ protopopescŭ alŭ nou înfiinţatului districtŭ alŭ Ulpiei-Traiane, junele protopopŭ aflà unŭ câmpŭ vastŭ de activitate pastorală. In restimpŭ de 21 anĭ cu zelŭ adevĕratŭ apostolicŭ, cu abnegaţiune canonică şi cautelă pastorală se supuse grelei misiunĭ, de a regula din rădăcinĭ starea decăḑută şi desolată a tractului atâtŭ pe terenulŭ bisericescŭ câtŭ şi scolasticŭ, a suscitá şi nutri în clerŭ o emulare nobilă în predicarea consciinţiósă a învĕţăturilorŭ evangelice şi în totŭ modulŭ a ridica starea tractului la véḑa'i cuvenită; cumcă acéstă operă nobilă şi sublimă i-a succesŭ, testéḑă recunoscinţa sinceră şi laudele publice, cu care fŭ distinsŭ deosebitŭ de cătră înaltulŭ sĕu archiereu cu ocasiunea visitărei canonice la anulŭ 1882, mărturisescŭ bisericele şi scólele reparate şi în mare parte de nou edificate prin iniţiativa şi sub conducerea sa stăruitóre, dovedesce regularea resp. mărirea salarielorŭ învĕţătorescĭ la sume potrivite, la 200—300 fl.

Până ce sĕ ajungă la aceste resultate, a trebuitŭ multă muncă, zelŭ şi abnegaţiune din partea autorităţilorŭ bisericescĭ, căcĭ în tractulŭ Ulpiei-Traiane şi peste totŭ în Haţegŭ se înrădăcinase adêncŭ indiferentismulŭ.

Mai până la începutulŭ deceniului trecutŭ salariele învĕţătorilorŭ în comune de frunte abia atingeau maximulŭ de 120 fl. v. a., éră în cele medii şi micĭ se urcau dela 40—60 fl. v. a., conformŭ cărora se aplicau învĕţătorĭ, carĭ orĭ ce produceau, numai progresŭ nu. Aces-

4

FOILETONU.

Teoria lui Rösler.

Studii asupra stăruinţii Românilorŭ în Dacia Traiană, de A. D. Xenopolŭ, profesorŭ de istoria Românilorŭ la universitatea din Iaşĭ, 1884.

(Urmare.)

Este de netăgăduitŭ, că Românii erau creştinĭ încă de pe timpulŭ stăpânirei romane. Acésta o dovedesce numerósele denumiri de obîrşiă latină a unorŭ noţiunĭ creştine precum: creştinŭ = chrestianus şi nu de la grecesculŭ χριστιανός, păgânŭ = paganus, biserică = basilica, Dumneḑeu = Dominus Deus, sântŭ = sanctus, ângerŭ = angelus, templă = templum, altarŭ = altar, cruce = crux şi multe altele.

Ritulŭ slavu s'a întrodusŭ la Românĭ în timpulŭ celui dintêiu imperiu bulgarŭ (680—1018) şi Românii nu l'au pututŭ primi decâtŭ la nordulŭ Dunării. Crestinismulŭ la Bulgarĭ l'au întrodusŭ discipulii lui Metodiu şi Cirilŭ. Ei au întemeiatŭ la Bulgarĭ şi în genere la Slavonĭ o biserică naţională, întroducêndŭ limba bulgară în slujbă dumneḑeéscă şi traducêndŭ cărţile sfinte în limba bulgară, care nu e decâtŭ vechea Slovenă.

Când s'a restatornicitŭ regatulŭ valaho-bulgarŭ prin fraţii Petru şi Asanŭ, Bulgarii şi-au alesŭ patriarchŭ nou în Trnowo, căcĭ celŭ din Ochrida se grecisase după vr'o 20—30 de anĭ de fiinţare bulgară.

Bisericile din Valahia şi Moldova erau supuse însĕ totŭ patriarchului din Ochrida. Stefanŭ celŭ Mare, domnulŭ Moldovei, întituléză într'o scrisóre pe archiepiscopulŭ Ochridei: »prea fericitulŭ archiepiscopŭ alŭ Primei Justiniane şi alŭ tuturorŭ Bulgarilorŭ, Sêrbilorŭ şi ţĕrilorŭ Daciei.« Solĭ moldovenĭ se ducŭ sub Alexandru Vodă la Ochrida »pentru învĕţătura legei.«

D. A. D. Xenopolŭ mai aduce o mulţime de fapte privitóre la biserică şi trage de aci conclusiunile următóre:

Décă admitemŭ că Românii sĕ fi îmbrăţişatŭ creştinismulŭ bulgărescŭ dincolo de Dunăre, în peninsula balcanică, atuncĭ nu se potŭ esplica mai multe fapte netăgăduite. Mai ântêiu eşirea Valachilorŭ transdanubienĭ presupusă ca începută pela 1185 trebuì sĕ se prelungéscă îndestulŭ de multŭ timpŭ, precum admite şi Rösler, şi Românii din cea parte a Dunărei erau supusĭ autorităţii religióse a patriarchului din Trnowo. Cum se face atuncĭ, că îndată ce ei trecŭ Dunărea sĕ'i vedemŭ întorcêndu-se la vechiulŭ patriarchŭ din Ochrida, care perise, pentru a ḑice astfelŭ, pentru naţiunea bulgăréscă în cufundarea ântêiului sĕu statŭ? Apoi la Românii din Macedonia, Tesalia şi Pindŭ şi îndeobşte la toţĭ Românii sudbalcanicĭ, slujba religiósă se face în limba grécă şi nu în cea slavonă, precum se făcŭ multŭ timpŭ la Românii dela nordulŭ Dunării. Nu putemŭ admite prin urmare nicĭ aceea, că Românii au venitŭ din părţile Haemului, căcĭ ar fi venitŭ atuncĭ cu limba grecéscă în biserică. Apoi şi scrierea se deosebesce: In Macedonia se scria cu caractere grecescĭ, în Dacia cu litere cirile. Ritulŭ bulgarŭ s'a întrodusŭ în Dacia în vremile ântêiului statŭ bulgarŭ, care stăpânea până'n Panonia. Nu e nevoiă a face pe Românĭ sĕ priméscă acestŭ ritŭ la sudulŭ Dunării şi legăturile bisericilorŭ moldovenescĭ şi muntenescĭ cu scaunulŭ archiepiscopalŭ din Ochrida arată, că Românii n'au pututŭ primi creştinismulŭ bulgarŭ decâtŭ la nordulŭ Dunării, în ţérile pe care ei le ocupă şi astăḑĭ. Căcĭ dacă Românii ar fi venitŭ din Moesia după véculŭ alŭ XII, ar trebui sĕ asculte de patriarchulŭ din Trnowo. Că au jucatŭ Românii rolŭ dincolo de Dunăre în vremile statului valaho-bulgarŭ, nu este nevoiă a închipui, că ei sĕ fi fostŭ forte numeroşĭ în »Moesia« şi apoi a'i face mai târḑiu sĕ dispară, când tocmai ar fi trebuitŭ sĕ rămână acolo. Nu se póte tăgădui însă, că cei dintêi capĭ ai rĕscólei erau valahĭ. Dacă s'arŭ fi întorsŭ din sudulŭ Balcanilorŭ, ar fi trebuitŭ sĕ slujéscă în biserică grecesce ca şi cei din Macedonia. A se admite că Românii sĕ fi revenitŭ în Da-

torŭ împrejurărĭ nefavorabile, precum şi decădinţeĭ morale şi materiale a urmatŭ rĕcéla pĕcătósă şi adâncŭ simţită a poporuluĭ faţă cu biserica şi şcóla. Poporulŭ încă sub impresiunea próspĕtă a juguluĭ feudalŭ, copleşitŭ sub loviturele grele ale sorţiĭ sale neîndurate, lipsitŭ de învĕţătorĭ luminaţĭ, carĭ simţindŭ palpitările inimeĭ luĭ sĕ-i vorbéscă la inimă, sĕ-lŭ convingă şi pĕtrundă pentru priceperea adevĕrateloră sale interese vitale, strîmtoratŭ de cele maĭ modeste lipse ale traiuluĭ fără sperare de a-şĭ vedea starea sa ameliorată, încetulŭ cu încetulŭ înclina spre egoismŭ detrăgêndŭ obolulŭ sĕu celorŭ maĭ sacre instituţiunĭ, care'lŭ putéu mântuĭ, şi spre totala sa ruină adese în petrecerĭ turbulente îşĭ căuta vindecarea séu celŭ puţinŭ alinarea momentană a suferinţelorŭ sale de tóte ḑilele.

Charŭ domnuluĭ, aceste stărĭ anormale au încetatŭ în cea maĭ mare parte prin energia Prea on. d. protopopŭ făcêndŭ locŭ unuĭ avêntŭ destulŭ de îmbucurătorŭ.

Priméscă dară pe calea publicităţeĭ tributulŭ pieĭ recunoscinţe a cleruluĭ urându'ĭ, ca Atotputintele în posiţiunea nouĕ sĕ'ĭ oţeléscă puterile spirituale, sĕ'lŭ întăréscă prin graţia sa divină, ca cu asemenea efectŭ pastoralŭ sĕ lucreze în via Domnuluĭ multĭ anĭ fericiţĭ spre gloria păstoruluĭ divinŭ, spre edificarea intelectuală şi morală a cleruluĭ şi poporuluĭ credinciosŭ, spre promovarea bineluĭ publicŭ, alŭ bisericeĭ şi alŭ naţiuneĭ nóstre românescĭ multŭ iubite. **Unulŭ din preoţiĭ tractualĭ.**

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. alŭ »Gaz. Trans.«)

Pesta, 2 Ianuarie. — La gratularea de erĭ a partideĭ liberale, ministrulŭ preşedinte rĕspunse accentuândŭ, că partida liberală actuală ţine strînsŭ la aceleşĭ principiĭ ca şi partida liberală de odinióră. Resultatulŭ alegerilorŭ impune datoria, ca sĕ fie susŭ ţinutŭ stégulŭ liberalismuluĭ, sub care din diferitele clase sĕ se formeze o naţiune. Elŭ nu póte permite, ca naţiunea sĕ se desbine în diferite caste. Declară că va ţine strînsŭ necondiţionatŭ la principiele fundamentale ale reformeĭ camereĭ magnaţilorŭ. — Părechea princiară de corónă a sositŭ erĭ după améḑĭ; a visitatŭ teatrulŭ poporalŭ.

DIVERSE.

Escesŭ militarŭ. — Se scrie din Wiener Neustadt, că în acelŭ oraşŭ se întêmplă la 24 Decemvre n. séra pela 9 óre unŭ escesŭ între miliţia împĕrătéscă. Intr'o speluncă, care se află în centrulŭ oraşuluĭ, aprópe de municipalitate, făcură dragoniĭ escese şi alergândŭ poliţiştiĭ, ca sĕ înfréneze furia miliţiĭ, se opuseră formalŭ. Venindŭ o patrulă dela regimentulŭ 84 de linia, ca sĕ restabiléscă ordinea şi pacea, escedenţiĭ scóseră săbiile şi se apĕrară bărbătesce. Pe uliţă se încinse o luptă formală. Vr'o 10 dragonĭ se traseră într'un colţŭ lângă o casă şi dădeau cu săbiile voinicesce în pedestraşiĭ, carĭ tăbĕrau asupra lorŭ. După ce unŭ poliţistŭ căpĕtă o lovitură de sabiă, provocă şefulŭ patruleĭ pe dragoniĭ escedenţĭ, ca sĕ se predea, şi după ce acéstanu avŭ niciunŭ resultatŭ comandă focŭ! Indată căḑură doĭ dragonĭ la pămêntŭ, unulŭ greu rănitŭ, altulŭ uşorŭ. Alţiĭ doĭ încă căpĕtară rane ceva maĭ uşóre. Ceilalţĭ se predară numaĭ, unulŭ scăpă cu fuga, alergândŭ ca unŭ turbatŭ cu sabia scósă pe maĭ multe uliţĭ şi dândŭ totŭ mereu în drépta şi în stânga. După aceea veni o patrulă maĭ mare, care restabili ordinea şi arestă pe vr'o 15 dragonĭ, carĭ se maĭ aflau în cârciumă. Dragoniĭ rănitĭ fură duşĭ la varda poliţiană, éră cârciuma fu numaĭ decâtŭ închisă. De altmintrelea ce vină pórtă bietulŭ crâcimarŭ, pentru că s'au luatŭ dragoniĭ la bătaia?

O a doua ediţiune a afaceriĭ Clovis-Hugues-Morin. — O dramă a pusŭ în mişcare oraşulŭ Tonnerre (Yonne.) Duminecă séra, la órele cincĭ şi jumĕtate, se vede eşindŭ dela d. F..., unulŭ din ceĭ maĭ avuţĭ neguţĕtorĭ din oraşŭ, d. B...., architectulŭ oraşuluĭ, care, cu trăsurile feţeĭ cu totulŭ contractate, fugea pe stradă cu capulŭ golŭ. D. B.... era urmăritŭ d'aprópe de d-na F...., care striga: »Puneţĭ mâna pe elŭ!« Acesta ajunse lângă colegiu, unde căḑŭ.

D-na F...., care ilŭ urmărise, ilŭ ajunse şi trase asupră'ĭ cu revolverulŭ treĭ glónţe, apoĭ ḑise: »Este destulŭ timpŭ de când sunt insultată.« Maĭ multĭ vecinĭ, atraşĭ de sgomotulŭ detunărilorŭ, alergară lângă rănitŭ. Elŭ fu transportatŭ în locuinţa portaruluĭ colegiuluĭ, dér muri după 15 minute fără sĕ pótă rosti unŭ cuvêntŭ. D-na F... s'a constituitŭ în urmă prisonieră. Se crede în generalŭ, că d-na F.., o femeă tênĕră şi fórte onestă, a voitŭ sĕ'şĭ rĕsbune în contra d-luĭ B.... din causa stăruinţelorŭ sale necontenite pe lângă dênsa. Se pretinde chiar, că dênsulŭ neînsuratŭ şi în etate de 42 de anĭ, s'ar fi lăudatŭ că a obţinutŭ favorurile d-neĭ F.... Acéstă calomniă ar fi otărîtŭ pe tênĕra femeă, care se bucură de stima generală, d'a se rĕsbuna.

Esperienţe cu privire la scorpionĭ. — Cu privire la scorpionĭ, d. H. de Varigny a făcutŭ o esperienţă, care contraḑice o părere destulŭ de rĕspândită. Scorpioniĭ s'ar sinucide, se ḑice, în anume condiţiunĭ, între altele când suntŭ încunjuraţĭ de unŭ cercŭ de focŭ. D. de Varigny, aflându-se ḑilele trecute în laboratoriulŭ din Banyuls-sur-Mer, avŭ la disposiţiunea sa maĭ multĭ scorpionĭ. Făcŭ unŭ cercŭ de jăratecŭ, roşu încă, de aprópe 40 centimetre în diametru, şi băgă în acelŭ cercŭ unulŭ după altulŭ vre'o cincĭspreḑece scorpionĭ. Fiecare animalŭ făcŭ aprópe aceeaşĭ manevră; vĕḑêndŭ drumulŭ împedicatŭ, se ridică pe picióre, cu aculŭ bine aşeḑatŭ d'asupra capuluĭ şi cu intrepiditate se repeḑi pe cărbunĭ, dândŭ din códă spre a înlătura piedica, înţepândŭ în drépta şi în stânga, păzindu-se însă de a se înţepa singurĭ. D. de Varigny apropiă unŭ cărbune roşu de spatele unuia din animale; scorpionulŭ se sili din tóte puterile sĕ departeze foculŭ de pe spate cu códa, dar nu se atinse cu aculŭ. In sfêrşitŭ, din ceĭ cincĭspreḑece scorpionĭ torturaţĭ, nicĭ unulŭ nu s'a sinucisŭ, nicĭ unulŭ n'a datŭ semne că voeşte sĕ se sinucidă. D. de Parville, foiletonistulŭ de la »Journal des Débats,« dândŭ sémă de acéstă esperienţă, sfîrşesce cu următórele cuvinte: „Incă o istoriă vechiă de pusŭ printre prejudecăţile carĭ spunŭ că salamandriĭ, spre pildă trăescŭ în mijloculŭ foculuĭ.“ — Cu tóte acestea — scrie raportorulŭ »România,“ din care luămŭ acéstă notiţă — fie-ne permisŭ sĕ credemŭ, că acéstă experienţă nu contraḑice cu temeiu opiniunea, după care scorpioniĭ se sinucidŭ. Ne aducemŭ aminte că acum câţĭ-va anĭ la Mehadia, pe muntele din drépta, lângă înălţimea ce'ĭ ḑice „la Cruce,“ câţĭ-va domnĭ, ce se întorceau dintr'o escursiune la Cióreci, au făcutŭ aceeaşĭ experienţă pe care a făcut'o d. H. de Varigny, şi resultatulŭ a fostŭ favorabilŭ păreriĭ, că scorpioniĭ se sinucidŭ. In adevĕrŭ, s'a luatŭ o tingiră, sub care s'a aprinsŭ nisce uscăturĭ. După ce tingirea se înferbântase, şi în momentulŭ când flăcările cuprinseră de jurŭ împrejurŭ vasulŭ de aramă, s'a aruncatŭ scorpionulŭ înăuntru. Pentru unŭ momentŭ animalulŭ se părea mulţămitŭ de căldură; în urmă însă, ne maĭ putêndŭ suferi arsura, căută sĕ iasă, dar flăcările ilŭ opriau. După câte-va încercărĭ nefolositóre, işĭ luă atitudinea ce a observat'o şi d. de Varigny şi cu códa d'asupra capuluĭ se înţepă la capŭ, rostogolindu-se mortŭ în fundulŭ tingiriĭ. Multĭ din visitatoriĭ băilorŭ Mehadia din acelŭ anŭ işĭ vorŭ fi aducêndŭ de sigurŭ aminte de acéstă experienţă.

Descoperirea uneĭ mine de aurŭ şi de argintŭ. — Lângă Spring Place, la câţĭ-va chilometriĭ dela Chattanooga, în statulŭ Georgia (Statele-Unite), s'a descoperitŭ o mină de aurŭ şi de argintŭ, care are sĕ facă pe maĭ multĭ avuţĭ şi fericiţĭ.

Celŭ care a descoperit'o este unŭ săracŭ lăcătuşŭ, anume Enricŭ, care poseda o bucăţică de pămêntŭ lângă Spring Place. Acum de curêndŭ, Enricŭ săpa în grădină, când vĕḑŭ d'odată că scânteiază ceva în nisipŭ. Elŭ se plecă şi, câtă bucuriă! câtă surprindere! când puse mâna p'o.... bucată de aurŭ! Ca unŭ omŭ cu minte, nu spuse ceea ce descoperise decâtŭ numaĭ unuia din prietiniĭ sĕĭ ceĭ maĭ d'aprópe. Amêndoĭ începură sĕ sape pămêntulŭ şi deteră peste o vênă de argintŭ care conţinea 15 la sută aurŭ. După câteva ḑile, i se oferiră luĭ Enricŭ (pentru bucăţica sa de pămêntŭ 80,000 dolarĭ (400,000 francĭ.) Lăcătuşulŭ însĕ refusă, gândindu-se la milióne ce potŭ sĕ fie ascunse în pămêntŭ.

Părerea luĭ fu împărtăşită de o mulţime de aventurierĭ, carĭ alergară cu grămada pentru a esplora locurile din vecinătate şi a face totŭ felulŭ de săpăturĭ pentru descoperirea metaluluĭ preţiosŭ.

Unŭ Baronŭ în frigare. — Cronica spune, că într'o ḑi regele Engliterei Carolŭ II, întrândŭ de la vênătóre, fu încântatŭ d'a vedea servindu-se în sala sa de mâncare unŭ sfertŭ de bou friptŭ, trase spada şi conferi acesteĭ marĭ bucăţĭ de carne, după tóte regulele etichetei, titlulŭ de baronŭ. De atuncĭ este în obiceiurile curţiĭ englese d'a frige pentru sĕrbătorile Crăciunuluĭ unŭ „baronŭ of beef« fórte mare, distinatŭ a apare pe masa regală, şi ḑiarele englese ne spunŭ, că baronulŭ, care a fostŭ friptŭ în bucătăriile de la Windsor şi trămisŭ la castelulŭ de Obsborne, cântarea 300 livre. Boulŭ era din grajdurile regineĭ, privite ca cele maĭ renumite din Regatulŭ-Unitŭ. După obiceiu, acestŭ roast-beef regalŭ era pusŭ între unŭ »paté« de becaţă şi unŭ capŭ de porcŭ mistreţŭ, cărora tótă curtea le-a făcutŭ cea maĭ mare onóre.

De câte orĭ trebue sĕ impungĭ pentru a cóse o cămaşă simplă?. — Acéstă întrebare şĭ-o pusese o cusătorésă în Leicester (Anglia) şi o rĕspunse cu tótă acurateţa. Resultatulŭ calculaţiunilorŭ este următorulŭ: a cóse gulerulŭ patru rêndurĭ 3000 de împunsĕturĭ; capĕtulŭ luĭ 500; găurile nasturilorŭ şi cusătura nasturilorŭ 150; a cóse gulerulŭ şi strîmtarea cămeşiĭ la gâtŭ 1204; manjete scurte, 1228; capĕtulŭ lorŭ 68; găurĭ de nasturĭ 148; tivirea ochiurilorŭ 264; încheerea mânecilorŭ 840; cusătura la încheieturĭ 1488; punerea spetelorŭ 1880; tivirea căptuşeluĭ 393; cusătura mânecilorŭ 2554; punerea lorŭ şi a broscuţelorŭ 3050; jurŭ împrejurŭ 1526; cusăturĭ 848; aşeḑarea broscuţelorŭ 424; tivitura de josŭ 1104. Tóte împunsăturile facŭ 20,649. Acestŭ lucru migălosŭ ilŭ putŭ face numaĭ o Englesă, care are sânge rece ca o amfibiă şi răbdare nespusă.

*

Redacţiunea »Gazeteĭ Transilvaniei« anunţă, că de la 1 Ianuariu va avea trebuinţă de unŭ **corectorŭ.** Va fi preferitŭ celŭ ce va avea maĭ multă carte şi care va cunósce limbile patrieĭ. Amĕnunte prin corespondenţă.

Editorŭ: **Iacobŭ Mureşianu.**
Redactorŭ responsabilŭ: **Dr. Aurel Mureşianu**

---

cia înainte de secululŭ X, nu este de locŭ nimeritŭ, pentru că năvălirile, care se presupunŭ că i-arŭ fi alungatŭ din Dacia, erau în totă furia lorŭ.

*

In potriva aflăreĭ Românilorŭ în Dacia Traiană se maĭ întêmpină tăcerea absolută, pe care ar păzi-o asupra acestuĭ faptŭ tóte isvórele veaculuĭ de mijlocŭ. Chiar dacă ar fi aşa, n'ar fi nicĭ o mirare, când ne gândimŭ, câtŭ de culte erau popórele ce au năvălitŭ în Dacia. Cu tóte acestea se pomenesce de Valahĭ, dér îi confundă când cu Sciţiĭ, când cu Cumaniĭ etc. Şi scriitoriĭ bizantinĭ îĭ scotŭ la iveală, îndată ce Valachiĭ începŭ a pune în cumpĕnă sórtea împĕrăţieĭ bizantine. D. Jung observă cu multă dreptate, că Valachiĭ, carĭ locuescŭ aḑĭ în Austria, deşi alcătuescŭ a 12-ea parte a poporaţieĭ împĕrăţieĭ şi locuiescŭ o întindere de pămêntŭ de 2000 mile pătrate, maĭ că nu suntŭ amintiţĭ în istoria acestuĭ statŭ până la 1848, când eĭ începŭ a se arăta. Argumentulŭ a silentio nu dovedesce absolutŭ nimicŭ.

Dar este óre adevĕratŭ, că până în secululŭ XII nu pomenesce nicĭ unŭ isvorŭ de Românĭ la nordulŭ Dunăreĭ? Protivniciĭ stăruinţiĭ Romanilorŭ, îndată ce dau de unŭ isvorŭ, care pomenesce de Românĭ, ilŭ declară mincinosŭ. Cu o asemenea metodă se póte probă, că Ungurii suntŭ ceĭ maĭ vechĭ locuitorĭ aĭ Europeĭ.

Cronicarulŭ unguréscŭ Anonymus Belae regis notar pomenesce în chipulŭ celŭ maĭ neindoielnicŭ despre fiinţarea Românilorŭ în Transilvania pe timpulŭ când Ungurii au cuceritŭ acéstă ţéră. Elŭ îi arată ca alcătuindŭ unŭ statŭ sub unŭ duce alŭ lorŭ Gelu şi îi dă dreptŭ ómeniĭ ceĭ maĭ ticăloşĭ aĭ pămêntuluĭ, fiindcă arŭ fi Valachĭ şi Slavĭ.« Acĭ d. Xenopolŭ face istoriculŭ veniriĭ Ungurilorŭ în Panonia: au fostŭ isgoniţĭ şi bătuţĭ pretutindenea, deşi Anonymus din tóte bătăile ce le-au mâncatŭ Ungurii face numaĭ isbânde. Rösler e adusŭ, prin dovedile şi conclusiunile logice ce i-se punŭ în faţă, ad absudum; tótă teoria luĭ rĕmâne o colecţiune minunată de închipuirĭ, care n'au nicĭ o valóre istorică.

Nestorŭ, slavŭ, conţine o arătare identică cu cea a luĭ Anonymus. Ungurii, ḑice elŭ, veneu dela rĕsăritŭ, şi trecêndŭ nisce munţĭ înalţĭ s'au apucatŭ la luptă cu Valachiĭ şi cu Slavii, carĭ locuiau în aceste ţĕrĭ.

Cronica »De facto Hungariae magnae invento« scrisă în 1237 ḑice că »ţéră ce astăḑĭ se numesce Ungaria, pe atuncĭ se numia păşunile Romanilorŭ, adecă ale păstorilorŭ românĭ.

Simon Keza ḑice în cronica sa scrisă către 1285: »Valahiĭ carĭ fură păstoriĭ Romanilorŭ, rĕmânêndŭ de bună voia lorŭ în Panonia.« Terminiĭ decĭ de Valahĭ şi păstorii Romanilorŭ suntŭ întrebuinţaţĭ unulŭ pentru altulŭ spre a însemna aceeaşĭ poporaţiune.

Nestorŭ ḑice: »Atuncĭ veniră Ungurii albĭ şi moştenirĭ ţéra Slovacilorŭ, după ce alungară pe Valahĭ, carĭ o aveu luată de maĭ nainte. Câtŭ pentru esplicarea luĭ Rösler, că acestĭ Valahĭ ar fi fostŭ Francii imperiuluĭ Carlovingianŭ, ea dovedesce séu ignoranţă istorică séu cea maĭ murdară rea voinţă, căcĭ Nestorŭ, făcêndŭ o enumerare a popórelorŭ, cunósce totŭ atâtŭ de bine pe Francĭ, ca şi pe Valahĭ. Şi Valahii luĭ Nestorŭ suntŭ chiar Româniĭ Transilvaniei, căcĭ Ungurii au cuceritŭ chiar de la începutŭ acéstă ţéră, şi apoi s'au întinsŭ în Panonia.

Mărturisirea luĭ Anonymus, că Valahiĭ s'au aflatŭ în Transilvania la venirea Ungurilorŭ, capĕtă întărire încă şi dintr'o altă parte, încă maĭ neasteptată decâtŭ cronica rusécă a luĭ Nestorŭ. In poemulŭ germanŭ »Niebelungen« se găsescŭ pomeniţĭ Valahiĭ printre popórele, care veniră sĕ felicíteze pe Attila cu prilejulŭ căsătorieĭ sale cu Crimhilda. Acestŭ poemŭ e de pe la 1190.

Cinammus, scriitorŭ bizantinŭ, ḑice că într'o luptă a luĭ Manoilŭ Comnênu cu Ungurii, 1161, »Valachii, colonia italică, aveu s'atace pe Ungurĭ despre Marea négră.« Bataee cu Valachiĭ sĕĭ îĭ bătŭ staşnicŭ. Cu astă ocasiune Ungurii au fostŭ din treĭ laturĭ loviţĭ: la Dunăre, în Tauro-Sciţia (Galiţia) şi dinspre Marea négră, adecă din Moldova prin strĕmtorile Carpaţilorŭ, bunăóră prin pasulŭ Oituzuluĭ, pe unde Ungurii nu fuseseră nicĭ odată loviţĭ.

(Va urma).

Cursulŭ la bursa de Viena

din 1 Ianuarie st. n. 1885

Rentă de aurŭ ungară 6%	124.—	Bonurĭ croato-slavone	100.—
Rentă de aurŭ 4%	95.75	Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	98.25
Rentă de hârtiă 5%	90.55	Imprumutulŭ cu premiu ung.	115.—
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	145.25	Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului	116.70
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	97.—	Renta de hârtiă austriacă	81.70
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	—.—	Renta de arg. austr.	82.90
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	105.25	Renta de aurŭ austr.	103.90
Bonurĭ rurale ungare	100.60	Losurile din 1860	135.—
Bonurĭ cu cl. de sortare	100.—	Acţiunile băncei austro-ungare	853.—
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	100.75	Act. băncei de creditŭ ung.	300.—
Bonurĭ cu cl. de sortare	100.—	Act. băncei de creditŭ austr.	291.50
Bonurĭ rurale transilvane	101.—	Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.79
		Napoleon-d'orĭ	9.74½
		Mărcĭ 100 împ. germ.	60.20
		Londra 10 Livres sterlinge	123.15

Bursa de Bucurescĭ.

Cota oficială dela 17 Decemvre st. v. 1884.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%)	—	—
Renta rom. amort. (5%)	—	—
» convert. (6%)	—	—
Împr. oraş. Buc. (20 fr.)	—	—
Credit fonc. rural (7%)	—	—
» „ „ (5%)	85,84⅜	—
» » urban (7%)	—	—
» » » (6%)	—	—
» » » (5%)	—	—
Banca naţională a României	—	—
Ac. de asig. Dacia-Rom.	—	—
« » » Naţională	220	—
Aurŭ	15,14⅜	—
Bancnote austriace contra aurŭ	—	—

Cursulu pieţei Braşovŭ

din 2 Ianuarie st. n. 1885

Bancnote româneşcĭ	Cump.	8.54	Vênd.	8.58
Argint românesc	»	8.45	»	8.50
Napoleon-d'orĭ	»	9.74	»	9.75
Lire turcescĭ	»	10.98	»	11.—
Imperialĭ	»	9.98	»	10.—
Galbenĭ	»	5.70	»	5.72
Scrisurile fonc. »Albina«	»	100—	»	101.50
Ruble Rusescĭ	»	125—	„	126—
Discontulŭ	»	7—10 % pe anŭ.		

Numere singuratice din „Gazeta Transilvaniei“ se potŭ cumpĕra în tutungeria lui Gross (în casa prefecturei.)

Acei domnĭ abonaţĭ ai noştri, cari au plătitŭ preţulŭ abonamentului pe jumĕtate de anŭ sĕu pe unŭ anŭ, înainte de 1-a Aprile a. c., sunt rugaţĭ a ne trimite diferenţa preţului urcatŭ dela 1 Aprile c., care pentru Austro-Ungaria face 2 fl., ér pentru România 8 lei.

ADMINISTRAŢIA „GAZ. TRANS.“

Mersulŭ trenurilorŭ

pe linia **Predealŭ-Budapesta** şi pe linia **Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta** a călei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ accelerat	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Bucurescĭ	7.15	—	—	—
Predealŭ	1.09	—	—	9.50
Timişŭ	1.33	—	—	10.15
Braşovŭ (	2.06	—	—	10.50
Braşovŭ (	2.16	6.30	5.45	
Feldióra	2.44	7.09	6.28	
Apatia	3.03	7.41	7.07	
Agostonfalva	3.18	8.09	7.42	
Homorodŭ	3.51	8.53	8.51	
Haşfaleu	4.51	10.18	10.52	
Sighişóra	5.11	10.55	11.56	
Elisabetopole	5.39	11.36	12.43	
Mediaşŭ	6.00	12.11	1.23	
Copşa mică	6.29	12.35	2.07	
Micăsasa	—	12.54	2.27	
Blaşiu	7.02	1.29	3.06	
Crăciunelŭ	—	1.45	3.22	
Teiuşŭ	7.38	2.26	4.15	
Aiudŭ	7.55	2.48	4.44	
Vinţulŭ de susŭ	—	3.12	5.10	
Uióra	—	3.19	5.19	
Cucerdea	8.24	3.36	5.47	
Ghirişŭ	8.48	4.10	6.38	
Apahida	—	5.39	8.51	
Clusiu (	10.08	5.59	9.18	
Clusiu (	10.18	6.28	8.00	
Nedeşdu	—	6.54	8.34	
Ghirbĕu	—	7.10	8.59	
Aghirişŭ	—	7.25	9.35	
Stana	—	7.49	10.16	
Huiedinŭ	11.33	8.11	11.04	
Ciucia	12.06	8.52	12.17	
Bucia	—	9.11	12.47	
Bratca	—	9.29	1.21	
Rév	12.25	9.52	2.05	
Mező-Telegd	1.11	10.27	3.08	
Fugyi-Vásárhely	—	10.46	3.39	
Várad-Velinţe	—	10.56	3.55	
Oradia-mare (	1.49	11.04	4.06	
Oradia-mare (	1.54	11.14	7.30	
P. Ladány	3.14	1.47	11.05	
Szolnok	5.10	4.40	2.37	
Buda-pesta	7.30	7.44	6.40	
Viena	2.00	6.20	2.00	

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ accelerat	Trenŭ omnibus
Viena	8.25	8.35	3.30	8.00
Budapesta	8.00	6.55	9.45	2.47
Szolnok	11.24	10.55	12.18	6.36
P. Ladány	2.01	2.04	1.59	10.09
Oradea mare (	4.11	5.13	3.20	
Oradea mare (	4.21	9.37	3.25	
Várad-Velencze	4.29	9.45	—	
Fugyi-Vásárhely	4.40	9.59	—	
Mező-Telegd	5.02	10.28	3.56	
Rév	5.46	11.41	4.31	
Bratca	6.09	12.15	—	
Bucia	6.28	12.48	—	
Ciucia	6.52	1.48	5.28	
Huiedin	7.32	3.21	6.01	
Stana	7.51	3.54	—	
Aghiriş	8.12	4.34	—	
Ghirbĕu	8.24	4.52	—	
Nedeşdu	8.38	5.11	—	
Clusiu (	8.57	5.40	7.08	
Clusiu (	9.23	6.00	7.18	
Apahida	9.50	6.29	—	
Ghiriş	11.15	8.14	8.29	
Cucerdea	12.04	9.49	8.53	
Uióra	12.12	9.58	—	
Vinţulŭ de susŭ	12.19	10.07	—	
Aiudŭ	12.45	10.42	9.17	
Teiuşŭ	1.15	11.32	9.40	
Crăciunelŭ	1.44	12.03	—	
Blaşŭ	2.00	12.24	10.12	
Micăsasa	2.34	12.43	—	
Copşa mică	2.52	1.22	10.45	
Mediaşŭ	3.27	2.24	11.07	
Elisabetopole	4.01	3.06	11.29	
Sigişóra	4.50	4.17	12.15	
Haşfaleu	5.08	4.51	12.30	
Homorod	6.47	7.07	1.32	
Agostonfalva	7.36	8.10	2.04	
Apatia	8.09	8.46	2.24	
Feldióra	8.41	9.20	2.44	
Braşovŭ (	9.20	10.15	3.15	
Braşovŭ (	—	6.00	3.25	
Timişŭ	—	6.57	4.03	
Predealŭ	—	7.32	4.28	
Bucurescĭ	—	—	10.25	

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Teiuşŭ	2.39	9.50	8.20
Alba-Iulia	3.40	10.42	9.10
Vinţulŭ de josŭ	4.04	11.09	
Şibotŭ	4.35	11.43	
Orăştia	5.02	12.13	
Simeria (Piski)	5.44	1.22	
Deva	6.05	1.48	
Branicĭca	6.34	2.21	
Ilia	7.01	2.54	
Gurasada	7.15	3.09	
Zam	7.49	3.48	
Soborşin	8.32	4.37	
Bĕrzova	9.19	5.30	
Conopŭ	9.40	5.58	
Radna-Lipova	10.16	6.38	8.24
Paulişŭ	10.32	6.56	8.41
Gyorok	10.48	7.15	9.01
Glogovaţŭ	11.17	7.48	9.30
Aradŭ (	12.32	8.05	9.45
Aradŭ (	12.00	8.45	6.10
Szolnok	4.00	2.10	7.27
Budapesta	7.44	6.40	—
Viena	6.20	—	—

Budapesta-Aradŭ-Teiuşŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	8.25	8.35
Budapesta	8.00	6.55
Szolnok	11.14	12.28
Aradŭ (	3.35	5.30
Aradŭ (	4.00	6.20
Glogovaţŭ	4.16	6.39
Gyorok	4.47	7.19
Paulişŭ	5.02	7.39
Radna-Lipova	5.25	8.11
Conopŭ	5.57	8.49
Bêrzova	6.18	9.18
Soborşin	7.11	10.27
Zam	7.48	11.18
Gurasada	8.22	11.57
Ilia	8.40	12.27
Branicĭca	9.02	12.57
Deva	9.32	1.45
Simeria (Piski)	10.12	2.58
Orăştiă	10.47	3.46
Şibotŭ	11.14	4.20
Vinţulŭ de josŭ	11.46	5.06
Alba-Iulia	12.21	6.15
Teiuşŭ	12.53	7.00

Aradŭ-Timişóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Aradŭ	6.00	12.30
Aradulŭ nou	6.26	12.54
Németh-Ságh	6.51	1.19
Vinga	7.28	1.50
Orczifalva	7.49	2.12
Merczifalva	8.09	2.30
Timişóra	8.58	3.15

Simeria (Piski) Petroşenĭ

	Trenŭ omnibus
Simeria	3.08
Streiu	3.45
Haţegŭ	4.33
Pui	5.19
Crivadia	6.05
Baniţa	6.43
Petroşenĭ	7.00

Timişóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timişóra	12.25	5.00
Merczifalva	1.16	5.56
Orczifalva	1.34	6.16
Vinga	2.04	6.50
Németh-Ságh	2.25	7.11
Aradulŭ nou	2.54	7.44
Aradŭ	3.10	8.00

Petroşenĭ—Simeria (Piski)

	Trenŭ omnibus
Petroşenĭ	8.56
Baniţa	9.37
Crivadia	10.09
Pui	10.48
Haţegŭ	11.26
Streiu	12.06
Simeria	12.37

Tipografia ALEXI, Braşovŭ.